CONSULTATIE RAADSCOMMISSIE

Consultatie inzamelstrategie grondstoffen

Datum raadscommissie: 16 januari 2025
Initiatief van: het college

Aanleiding
De aanleiding voor deze Consultatienotitie is uw verzoek tijdens de raadsvergadering van 25 april 2024. In deze vergadering heeft u het Actieprogramma Van Afval Naar Grondstof (VANG) 2024-2028 en het bijbehorend raadsvoorstel van de agenda afgevoerd met het verzoek aan het college het voorstel en het actieprogramma op 3 punten aan te passen:

1. *De huidige ophaalfrequentie van het GFT handhaven op het huidige niveau, dus in de zomer wekelijks en in de rest van het jaar minder;*
2. *Een proef starten voor het omgekeerd inzamelen en pas starten met de proef nadat de raad het plan van aanpak heeft goedgekeurd. Ook het benodigde budget voor de proeven hierop aanpassen;*
3. *Bezien of de oude tariefsverhouding tussen kleine en grote restafvalbakken gehandhaafd kan blijven. Dit beter motiveren en onderbouwen als dat desondanks toch veranderd zou moeten worden.*

In de raadsinformatiebrief van 28 mei 2024 is vervolgens aangegeven dat in verband met uitzoekwerk e.e.a. meer voeten in de aarde bleek te hebben dan was voorzien en dat een gewijzigd raadsvoorstel later zou komen. Om u goed mee te nemen in het proces, is ervoor gekozen eerst voorliggende Consultatienotitie te schrijven.

Over punt 1 en 3 worden u vragen gesteld in deze Consultatienotie. Punt 2, een plan van aanpak voor een proef met omgekeerd inzamelen (dat is het brengen van restafval naar een ondergrondse container), volgt bij of na de vaststelling van het Actieprogramma VANG.

Daarnaast zijn er in de afgelopen periode meerdere gesprekken geweest met de papierinzamelaars (scholen, verenigingen en kerkgenootschappen) over de voor- en nadelen van het huidige brengsysteem voor oud papier en karton. De uitkomsten van deze gesprekken zijn ook aanleiding voor het schrijven van de deze Consultatienotitie.

Kostenontwikkeling
Het nemen van maatregelen om grondstoffen beter uit het restafval te scheiden kost geld, terwijl we juist zouden willen dat het beter scheiden van afval zou leiden tot minder kosten voor de inwoner. Personele lasten, inzamelkosten en investeringen drukken erg op de begroting omdat de tarieven hiervan flink zijn gestegen. Een deel van de kosten verdient de inwoner terug door minder restafval te produceren

In de afgelopen jaren is de verbrandingsbelasting gestegen van € 13,11 per ton in 2017 tot € 39,23 per ton in 2024. Naar verwachting zal de verbrandingsbelasting in de komende jaren verder stijgen. Hoeveel dat zal zijn is niet bekend: jaarlijks wordt in december de verbrandingsbelasting bepaald voor het volgende jaar.

Daarnaast geldt een CO_2-heffing voor Nederlandse bedrijven die onder het Europese emissiehandelssysteem (EU ETS) vallen. Op dit moment hoeven de afvalverbrandingsinstallaties geen CO_2-heffing af te dragen. In 2026 beoordeelt de Europese Commissie of de afvalverbrandingsinstallaties vanaf 2028 mee moeten doen aan het EU ETS. De heffing zal dan oplopen tot ongeveer € 74 per ton restafval in 2030. Samen met de huidige verbrandingsbelasting is dat al ruim € 110 per ton restafval. Dit staat gelijk aan ongeveer € 24 per huishouden. De verbrandingsbelasting en mogelijk ook de CO_2-heffing worden doorberekend naar de gemeente en uiteindelijk naar de inwoner.

De voorgestelde maatregelen onderdrukken op termijn de oplopende verwerkingskosten van restafval. Wanneer restafvalcontainers niet 17x, maar 13x aan huis worden geledigd, worden in combinatie met andere maatregelen inwoners gestimuleerd om ongeveer 20% minder afval te produceren. Dat betekent, dat er naast een besparing op restafval van €14 of € 29 per huishouden (door het minder frequent ophalen van restafval; zie bijlage 1) in 2030 een besparing mogelijk is van ongeveer € 5 op de verbrandingsbelasting en de CO_2-heffing te verwachten is.

Vragen aan u

1. Welke van de drie opties ten aanzien van de inzamelfrequenties voor restafval, PMD en GFT in onderstaande tabel heeft uw voorkeur?

Optie	Voordeel	Nadeel	Afvalreductie (kg/inw./jr.)	Extra kosten per huish./jr.
A.huidige situatie Restafval: 1x per 3 weken PMD: 1x per 3 weken GFT: 1x per 3 weken GFT zomers: 1x per week	- zomerinzameling GFT blijft bestaan	- geen afvalreductie	0	€ 0.00
B.voorstel Restafval: 1x per 4 weken PMD: 1x per 2 weken GFT: 1x per 2 weken	- reductie restafval - regelmaat voor inwoner	-stankovelast in de zomer	11	€ 1,30
C.alternatief Restafval: 1x per 4 weken PMD: 1x per 2 weken GFT: 1x per 3 weken GFT zomers: 1x per week	- zomerinzameling GFT blijft bestaan - reductie restafval	- kostbaar - zeer moeilijk uitvoerbaar -slecht voorspelbaar voor inwoners	11	€ 6,80

Toelichting:
Het college heeft u voorgesteld over te gaan op andere inzamelfrequenties voor restafval, PMD en GFT (optie B in bovenstaande tabel) om daarmee de hoeveelheid restafval te reduceren. In de raadsvergadering van 25 april 2025 heeft u het college verzocht de wekelijkse inzameling van GFT in de zomermaanden juni, juli en augustus te handhaven en daarbuiten minder. Dat levert optie C op in onderstaande tabel. De verwachte restafvalreductie is gelijk voor optie B en C (11 kg/inwoner per jaar). Voor nadere gegevens verwijzen wij u naar bijlage 1.

2. Gaat uw voorkeur uit naar het optimaliseren van de papierinzameling van het bestaande brengsysteem of naar het over gaan op een haalsysteem (containers aan huis)?

Optie	Voordeel	Nadeel	Afvalreductie (kg/inw./jr.)	Extra kosten per huish./jr.
A. brengsysteem	- inzamelaars behouden hun inkomsten - sociale cohesie	- vraagt om optimalisatie - steeds meer inzamelaars haken af - witte vlekken - onrechtmatig gebruik tbv bedrijfsafval	4	€ 7,50
B. haalsysteem	- service aan de inwoners - niet afhankelijk van inzamelaars	- Inzamelaars verliezen inkomsten - geen gelegenheid voor een praatje bij de inzameling	4	€ 7,25

Toelichting:

Het oud papier wordt ingezameld door verenigingen, scholen en kerkgenootschappen (de 'inzamelaars') volgens een 'brengsysteem': inwoners brengen hun papier naar de containers van de inzamelaars. Ook de gemeente beschikt over containers waar papier naar toe gebracht kan worden. Problemen die we kennen met het huidige brengsysteem is dat er sprake is van overlast voor de omgeving (verwaaien van papier, rommelige uitstraling) en dat er 'witte vlekken' zijn (geen papierinzameling in de directe omgeving). Ook haken er steeds meer inzamelaars af. Dat betekent dat we óf het brengsysteem moeten optimaliseren of over moeten gaan op een haalsysteem bij huis.
Het optimaliseren van het huidige systeem houdt in dat de inzamelaars veel beter toezicht dienen te houden op de containers en waar inzamelaars afhaken de gemeente voor een vervangende voorziening zorgt, zoals een ondergrondse container.
Nadere informatie hierover en over de kosten van beide opties vindt u in Bijlage 1.

3. Indien gekozen wordt voor een haalsysteem: wilt u de inzamelaars dan financieel compenseren en zo ja hoe? Het gaat dan om inzamelaars die actief zijn op het moment van de vaststelling van het Actieprogramma VANG.

Optie	Voordeel	Nadeel	Extra kosten per huish./jr.
A. niet compenseren	- financieel voordeliger voor de gemeente - makkelijker voor gemeente	- inzamelaars missen inkomsten	€ 0,00
B. afbouwen in 5 jaar	- inzamelaars kunnen maatregelen nemen en anticiperen op het verlies van inkomsten	- inzamelaars missen uiteindelijk inkomsten	variabel
C. bedrag uitkeren zonder tegenprestatie	- inzamelaars behouden inkomsten	- is niet eindig	€ 1,40

Toelichting:
Naast bovengenoemde drie opties, zou een vierde optie kunnen zijn het bedrag uit te keren met een tegenprestatie. Echter een passende tegenpresentatie die afval-gerelateerd is, is niet te vinden.
Uit gesprekken met de inzamelaars is gebleken dat voor de meeste inzamelaars de inkomsten belangrijk zijn, bijvoorbeeld om een schoolreisje te bekostigen of een gat in de begroting te voorkomen.

De gemeente ontvangt een vergoeding voor het oud papier. Deze varieert per maand. De inzamelaars ontvangen een vaste vergoeding voor het inzamelen van het papier. Deze vergoeding is doorgaans lager dan de vergoeding die de gemeente voor het oud papier ontvangt, maar als gevolg van de hoge transportkosten is het per saldo voor de gemeente een kostenpost. In Bijlage 1 vindt u nadere informatie en een overzicht van de transportkosten en vergoedingen.

4. Kunt u uw voorkeur aangeven voor wel of geen aanpassing in de verhouding van de ledigingskosten voor kleine en grote restafvalcontainers aan huis?

Optie	Voordeel	Nadeel
A. prijs grote container verhogen	- prijsvoordeel voor kleine en grote container gelijk - prikkel over te gaan naar kleine afvalcontainer	- geen nadeel
B. prijs kleine container verlagen	- prijsvoordeel voor kleine en grote container gelijk	- verminderde prikkel afval te scheiden
C. geen prijsaanpassing	- geen voordeel	- prijsvoordeel grote container - geen prikkel over te gaan naar kleine container

Toelichting:
Indien u met het vaststellen van het Actieprogramma VANG kiest voor een inzamelfrequentie voor het restafval van 1x per 4 weken in plaats van 1x per 3 weken, dan bespaart een huishouden met een grote container (240 liter) meer ledigingsgeld, dan een huishouden met een kleine container (140) liter. Dit kunt u gelijktrekken door de ledigingskosten voor een grote container te verhogen (optie A) of voor een kleine container te verlagen (optie B). Bijkomend voordeel van optie A is dat er een prikkel ontstaat om over te gaan van een grote naar een kleine container en zo nog minder restafval te produceren.
In bijlage 1 vindt u voor beide containergroottes een berekening van de bedragen die een huishouden kan terugverdienen.

Bijlagen
Bijlage 1: Berekeningen en tabellen
Bijlage 2: Actieprogramma VANG 2024-2028 (versie april 2024)

Vervolg
In april 2025 zal u het Actieprogramma VANG ter vaststelling worden aangeboden.